

[i](#)[1](#)[2](#)[3](#)[4](#)[5](#)[6](#)

Voorwoord

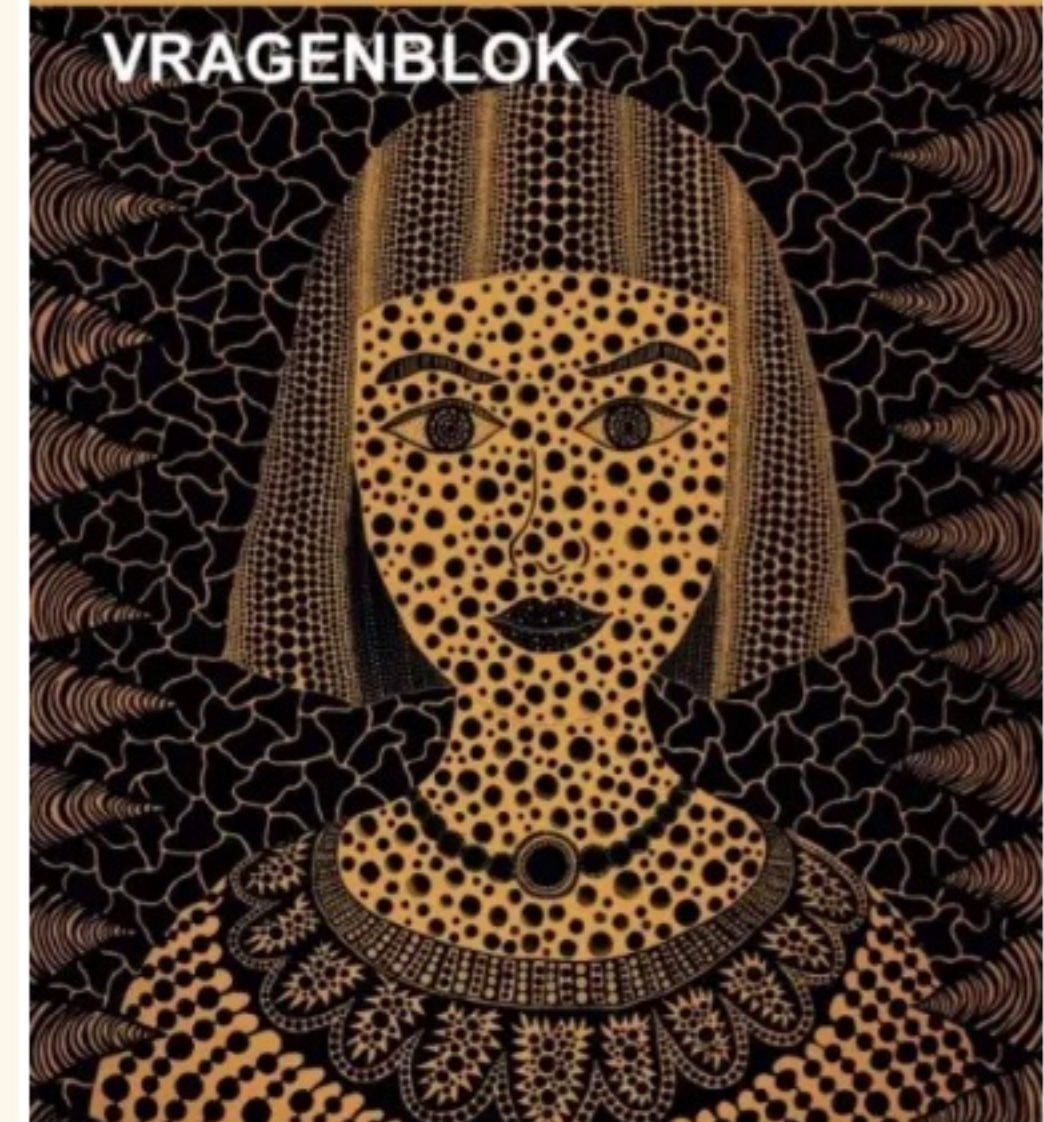
In dit zesde deel van de *ART-History*-reeks leer je over de westerse kunst en cultuur in de tweede helft van de twintigste eeuw. De massamedia maken dat ontwikkelingen zich razendsnel verspreiden. Bovendien is de drempel naar kunst nog nooit zo laag geweest.

De informatie uit je leerboek kun je toepassen bij de vragen van dit vragenblok.

Via de menubalk aan de linkerkant van je scherm kun je door de uitgave navigeren. Door op een afbeelding te klikken, kun je deze vergroten en volledig bekijken. Soms zie je pijltjes naast een afbeelding staan. Daarmee kun je een volgende afbeelding of filmpje bekijken terwijl je op dezelfde pagina blijft. Helemaal onderaan elke pagina kun je naar de vorige of volgende pagina doorklikken.

ART-History, De massacultuur
in de tweede helft van de
twintigste eeuw

VRAGENBLOK

i Voorwoord >

1 1 Inleiding >

2 2 Sterren en idolen >

3 3 Subculturen >

4 4 Multicultureel >

5 5 Kunst of kitsch >

6 6 Multidisciplinair >

1 Inleiding

Blok 1 Amerikaanse invloed

Blok 2 Innovaties in media

Blok 3 De consumptiemaatsc...

Blok 4 De media na WOII

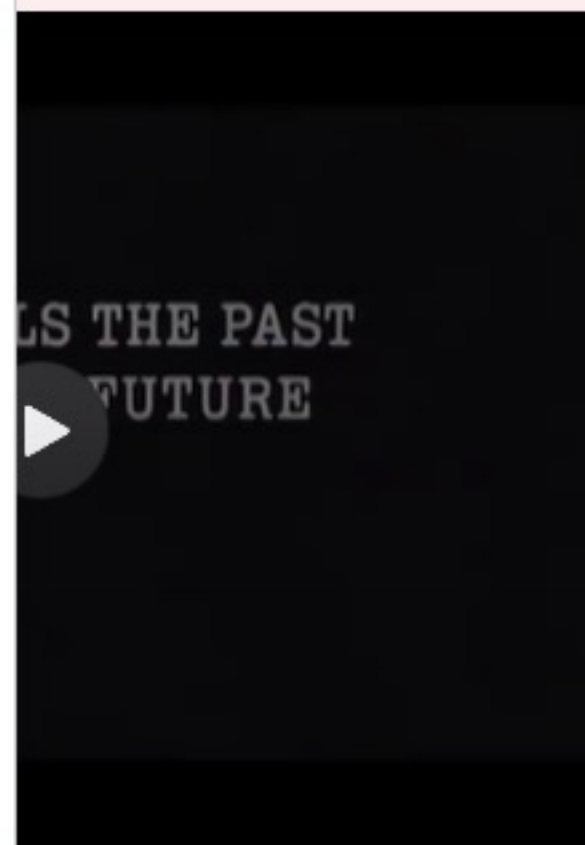
Blok 5 Het postmodernisme

[Terug naar dashboard](#)

4 / 94

... / [1 Inleiding](#) / [Blok 1 Amerikaanse invloed](#)

Amerikaanse invloed

Hoewel in de jaren vóór de Tweede Wereldoorlog de opkomst van een jeugdcultuur in de VS al vaag vorm krijgt, is het ontstaan van deze jeugdcultuur in Europa een nieuw verschijnsel.

1. Noem twee factoren waardoor deze jeugdcultuur ontstaat en leg ook uit wat onder die cultuur verstaan wordt.

Bekijk de video.

1984 gaat over een gefantaseerde massacultuur.

2. Noem drie verschillen met de hedendaagse massacultuur.

De jeugdcultuur is onderdeel van onze hedendaagse massacultuur.

3. Noem drie factoren die het ontstaan van deze massacultuur mogelijk hebben gemaakt.

Na de oorlog is er niet langer één hiërarchische cultuur, maar ontstaan er subculturen.

4. Noem drie subculturen die ontstaan.

(1984).

[Blok 2 Innovaties in media >](#)

i

1

2

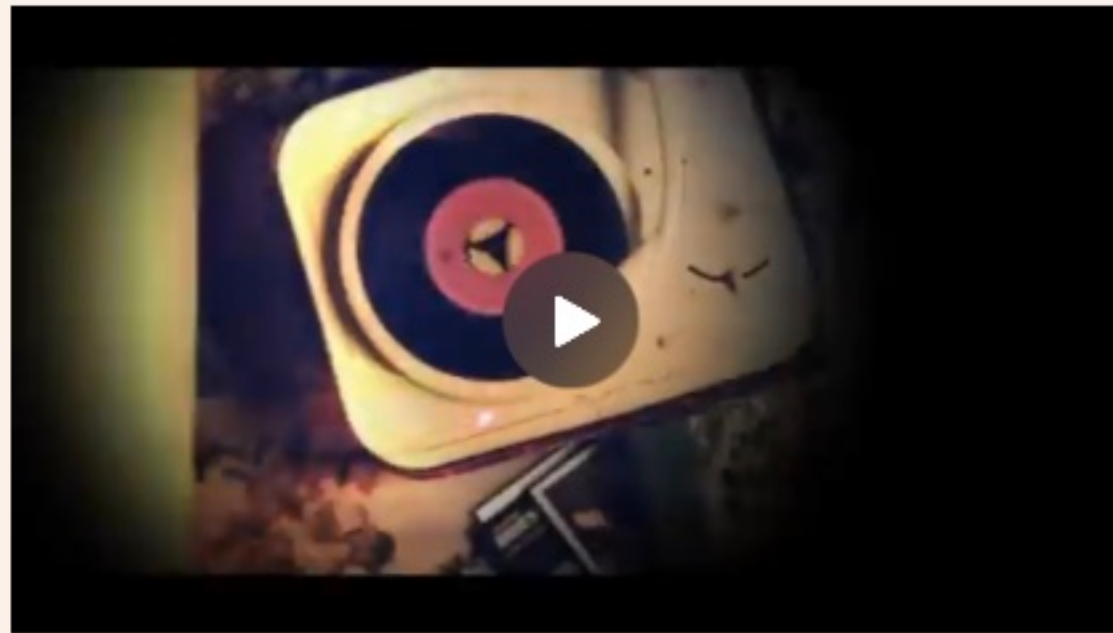
3

4

5

6

Blok 5 Genderuitdagingen

Stromae, *Tous les Mêmes* (2013).

David Bowie.

Bekijk de video.

De Belgische artiest Stromae speelt graag met genderrollen. In zijn lied *Tous les Mêmes* zingt hij vanuit een vrouwelijk perspectief over mannen. In de bijbehorende videoclip komen stereotypen over zowel mannen als vrouwen aan bod. Stromae speelt beide rollen en kleedt zichzelf als man en vrouw.

1. Op welke manier laat Stromae met zijn bewegingen en gezichtsuitdrukkingen de verschillen tussen mannen en vrouwen zien?

2. Op welke manier laat de vormgeving van de videoclip de verschillen tussen mannen en vrouwen zien (denk aan de belichting, het camerawerk of de kostuums)?

Een persoon kan zich blijkbaar veranderen in een man of vrouw door zijn of haar kleding, houding en gedrag aan te passen.

3. Welke boodschap wil Stromae volgens jou uitdragen door dit te laten zien?

Bekijk de afbeelding.

David Bowie wordt door veel artiesten als voorbeeld gezien wanneer het gaat om het doorbreken van genderrollen. Bowie staat in de jaren zeventig bekend om zijn androgyne uiterlijk. Hij bedenkt er een alterego voor: Ziggy Stardust.

4. Waarom zien veel sterren hem als voorbeeld?

5. Noem een voorbeeld van een hedendaagse artiest die net als Bowie gendernormen uitdaagt door middel van uiterlijk en kleding.

Blok 6 Fotografie

1 Cindy Sherman, *Untitled Film Still #12* (1978).

2 Cindy Sherman, *Untitled #167* (1986).

Bekijk afbeelding 1.

1. Wat is een voordeel voor fotografen als Cindy Sherman van het maken van geënceneerde beelden?

Cindy Sherman bevraagt met haar fotoserie *Untitled Film Stills* de mannelijke blik.

2. Leg uit wat de mannelijke blik inhoudt.

3. Hoe komt Shermans kritiek op de mannelijke blik tot uiting in *Untitled Film Stills*?

Bekijk afbeelding 2.

Shermans latere fotoserie *Disasters* is donkerder – zowel qua vormgeving als qua inhoud – dan *Untitled Film Stills*. In deze foto lijken we te kijken naar een plaats delict, waar de neus, mond en vingers van een vrouwelijk slachtoffer uit de aarde naar boven komen. Daarvoor gebruikte Sherman prothetische lichaamsdelen. Een aantal van haar bezittingen, zoals een make-upspiegeltje, liggen eromheen.

4. Noem een overeenkomst en een verschil tussen *Untitled Film Stills* en *Disasters*.

Bekijk afbeelding 3.

De fotografie van Vivian Maier is eigenlijk precies het tegenovergestelde van het geënceneerde werk van Sherman.

5. Leg dat uit en noem een voordeel van deze manier van werken.

VWO

Veel fotografen, zoals de Nederlandse Inez van Lamsweerde, maken zowel kunstfotografie als commerciële fotografie voor bijvoorbeeld modetijdschriften. Vaak zit er een groot verschil tussen die twee soorten foto's.

6. Leg uit waarin commerciële fotografie verschilt van kunstfotografie.

i

1

2

3

4

5

6

Blok 3 Protestsongs

▶ 0:00 — -3:02

1 Billie Holiday, *Strange Fruit* (1939).

▶ 0:00 — -1:34

2 Bob Dylan, *A Hard Rain's A-Gonna Fall* (1963).

Brontekst

A Hard Rain's A-Gonna Fall (fragment)

Oh where have you been, my blue eyed son?
Where have you been, my darling young one?
I've stumbled on the side of twelve misty mountains
Walked and I've crawled on six crooked highways
Stepped in the middle of seven sad forests
Been out in front of a dozen dead oceans
I've been ten thousand miles in a mouth of a graveyard

It's a hard and it's a hard and it's a hard and it's a hard
And it's a hard rain's a gonna fall

Oh what did you see, my blue eyed son?
What did you see, my darling young one?
I saw a newborn baby with wild wolves around it
I saw a highway of diamonds with nobody on it

▶ 0:00 — -3:10

3 Sam Cooke, *A change is gonna come* (1963).

Beluister fragment 1.

Strange Fruit van Billie Holiday uit 1939 wordt gezien als de allereerste protestsong.

1. Noem twee aspecten van latere protestsongs uit de jaren zestig die in dit lied van Holiday al voorkomen.

Beluister fragment 2 en lees de brontekst.

De zanger Bob Dylan wordt ongekend populair met zijn liedjes die in de oude traditie van de Amerikaanse singer-songwriter vallen. De jukebox is een machine die grammofoonplaten kan afspelen. De spelers staan in snackbars en café's opgesteld. Met een munt, via een muntautomaat, kun je zo muziek afspelen.

2. Leg uit waarom Dylan "*the first poet of the juke boxes*" (de eerste dichter van de jukeboxes) wordt genoemd.

Dylan wordt in de jaren zestig erg populair bij jongeren.

3. Geef drie argumenten waarom Dylan de jongeren in de jaren zestig aanspreekt.

Dylan noemt *A Hard Rain's A-Gonna Fall* in zijn memoire 'één lang begrafenislied'. Het idee voor het lied krijgt hij terwijl hij de krant leest. Het lied gaat over thema's als leed, vervuiling en oorlog.

4. Beschrijf hoe hij die thema's in de tekst heeft verwerkt.

5. Vind je Dylans lied tegenwoordig nog steeds relevant? Leg je antwoord uit.

Beluister fragment 3.

Dit is een protestsong van Sam Cooke, een zwarte muzikant uit de VS. Hij schrijft het lied nadat hij en zijn entourage de toegang worden geweigerd tot een motel waar alleen witte mensen mogen komen.

6. Geef drie redenen waarom de protestsong als middel om te protesteren effectief is.

Cooke zingt dat er een verandering aankomt.

7. Welke verandering bedoelt hij? Leg je antwoord uit.

De muzikale begeleiding van de protestsongs van Dylan en Cooke is vrij eenvoudig.

8. Geef daarvoor een verklaring.

i

1

2

3

4

5

6

Blok 9 Theater

Aktie Tomaat.

Brontekst

Who's afraid of Virginia Woolf? speelt zich af op de campus van een kleine universiteit in de VS. Centraal staat het huwelijk van George en Martha, die constant ruzie met elkaar maken. Ze krijgen dinergasten: een nieuwe professor aan de universiteit en zijn vrouw, Nick en Honey. Zij moeten gedurende de avond machteloos toekijken hoe George en Martha elkaar op inventieve manieren beledigen en kleineren. George probeert Martha zelfs neer te schieten, maar in plaats van een kogel komt er een parasol tevoorschijn uit zijn geweer. De personages worden dronken en Nick en Honey raken steeds meer betrokken bij het spel van George en Martha. Onder druk vertellen ze hun diepste geheimen, waar George en Martha hen vervolgens mee bespotten en beledigen. Aan het einde van de avond gaan Nick en Honey naar huis en blijven George en Martha alleen achter om hun huwelijk te redden.

Bekijk de video.

Op 9 oktober 1969 gooien twee studenten van de Amsterdamse toneelschool tijdens het slotapplaus van *De storm* van Shakespeare een aantal tomaten naar de acteurs van de Nederlandse Comedie in de Amsterdamse Schouwburg. Ze doen dat uit ergernis.

1. Noem drie aspecten waar zij zich aan ergeren.

Een van de gevolgen van de Aktie Tomaat is het ontstaan van heel diverse theatervormen in Nederland. Een van die nieuwe vormen is het politiek getinte vormingstheater. Met dit vormingstheater is niet iedereen onder de theatermakers blij.

2. Leg uit waarom sommige theatermakers tegen het vormingstheater zijn gezien het doel van dit theater.

Cabaret is populair, ook bij jongeren. Dat is een van de redenen waarom veel theaterdirecteuren behoorlijk wat cabaret programmeren. Daarmee lijkt het dat het cabaret bij de massacultuur is gaan horen.

3. Voldoet cabaret volgens jou aan de kenmerken van massacultuur? Leg je antwoord uit.

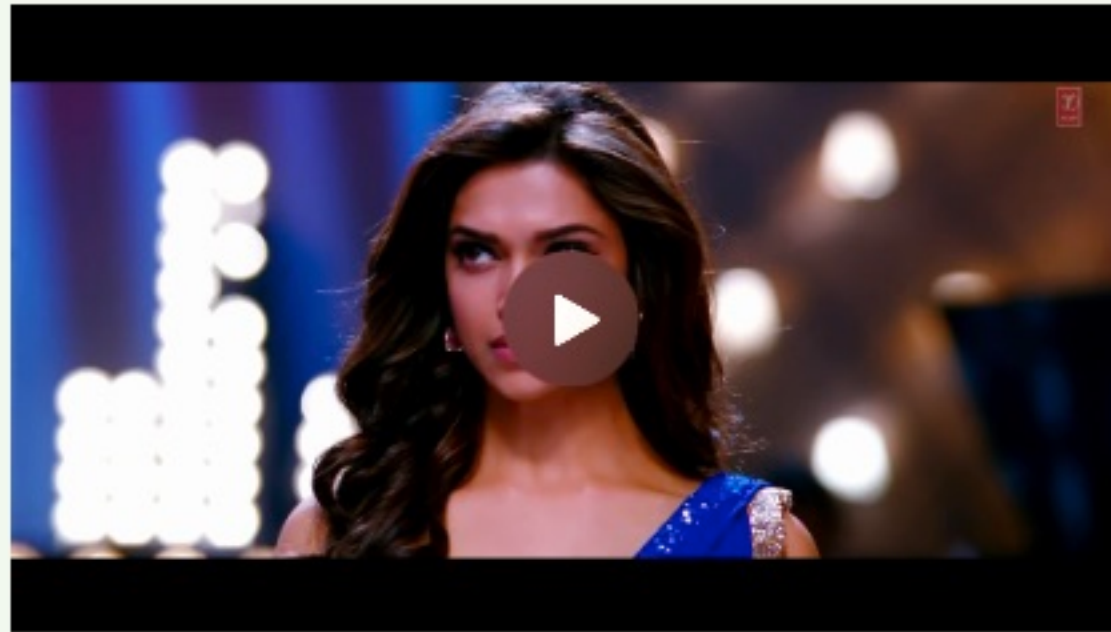
Lees de brontekst.

4. Leg uit wat *Who's afraid of Virginia Woolf?* een absurdistisch theaterstuk maakt.

[i](#)[1](#)[2](#)[3](#)[4](#)[5](#)[6](#)

Blok 15 Hindicinema

Yeh Jawaani Hai Deewani, fragment (2013).

Brontekst

Yeh Jawaani Hai Deewani (*Jongeren zijn gek*) gaat over de twintigers Bunny (Ranbir Kapoor) en Naina (Deepika Pudukone). Tijdens een vakantie met vrienden worden ze verliefd op elkaar, maar Bunny wil de wereld over reizen terwijl Naina in India wil blijven om een gezin te stichten. Jaren later zien ze elkaar weer terug op de bruiloft van een gezamenlijke vriendin. Bunny is inmiddels een succesvol reisprogrammamaker, Naina werkt in het ziekenhuis. Hun oude gevoelens laaien weer op, maar de twee hebben nog steeds totaal verschillende toekomstdromen. Gelukkig komt het toch goed en besluiten ze aan het einde van de film samen de wereld over te reizen.

Bekijk de video en lees de brontekst.

Hindicinema wordt vaak vergeleken met films uit Hollywood.

1. Noem drie manieren waarop *Yeh Jawaani Hai Deewani* overeenkomt met films uit Hollywood.

2. Noem ook drie kenmerken van Hindicinema die je in het fragment ziet.

De video vertoont een aantal kenmerken van videoclipps.

3. Noem drie kenmerken van de video die aan een videoclip doen denken.